

АНТИПУТОПИС

Душан
Мијатовић

Душан Мијатовић
АНТИПУТОПИС

За издавача
Милан Трпковић

Уредник
Милан Трпковић

Лектура и коректура
Кључ издаваштво

Прелом текста
Кључ издаваштво

Дизајн
Предраг Марковић

Штампа
Caligraph, Београд

Тираж
500

Издавач
Кључ издаваштво д.о.о.
Сланачки пут бр. 20, 11000 Београд
www.kljuczidavastvo.rs

Едиција **Путописни мозаик**, књига 1

Copyright © 2021, Душан Мијатовић
Copyright © овог издања 2021, Кључ издаваштво

Душан
Мијатовић

АНТИПУТОПИС

Београд, 2021.

Моме драгом оцу

ЧЕШКА

Праг, први чин

Пита мене школски друг Ђоле и одговара: „Идеш у Праг? То је за мене најлепши град. Каквих ресторана и кафана има! Да ли знаш да сам био у кафани која прави сопствено пиво, само за госте?”

И ја се са породицом запутих у најлепши словенски град, Праг, у ком се налазе кафане које праве пиво само за госте. Преспавали смо у Будимпешти, и за разлику од мађарске престонице, у Прагу је велики проблем са паркирањем. Пражани су се изборили да само станари имају право да паркирају аутомобиле у њиховој улици, а гостима су оставили само мрвице, неколико паркинг места на почетку и крају улице, а негде ни то. По мени, посматрано из угла госта, сурово и себично. Али по становишту Пражана, морали су да изнађу начин како би се одбранили од навале посетилаца. Не знамо ми каква је то мука. Изгледа да би најбоље било да им пошаљемо паре и да не долазимо, а они ће нам послати разгледницу.

Каже ми домаћин: „Мораш да схватиш, ми желимо да се осећамо удобно и угодно у сопственом граду.“ „И ми Београђани смо слични вама“, покушао сам да објасним нашем домаћину. Станари обезбеђују паркинг места тако што стављају даске, саобраћајне чуњеве, а један седамдесетогодишњак у Мајке Јевросиме, доноси и односи сваки дан канту напуњену са 10 килограма камења.

Домаћин није имао времена за такву врсту разговора са мном. Уместо дијалога, тутнуо ми је у руке две брошуре (културне занимљивости Прага), дао кључеве од стана, и додао да не може да ми помогне око паркинг места и отишао. Супруга ме је потом напала да по обичају водим небитне, некорисне разговоре уместо да сам се распитао о практичним проблемима, на пример: где можемо деци, после осам сати увече, купити у продавници намирнице за вечеру. Цео дан нису ништа јела, само кексе. Само сам крајичком ока оштро погледао у своју тада тринаестогодишњу кћерку, да се којим случајем не занесе под утицајем мајчине панике, и започне моментално превијање од глади.

Зато не треба да зачуди случај једног нашег старијег суграђанина из Београда који је, као и ми, имао проблем око паркирања. Послом се, уосталом, као и ми, запутио у Праг. Кружио је по центру и никако да нађе паркинг место, или негде кратко да се заустави да би се јавио својој супрузи. Зна да му се супруга секира јер путује сам, а он још више што се она секира. Старији је човек, традиционалних, српских схватања. Мора да се јави. Зато се паркирао близу железничке станице, ту је говорница, неће се пуно задржавати.

Оставио је комби са уредном сигнализацијом: четири укључена стоп светла на трамвајским шинама. Као у Београду, у Булевару краља Александра, нема ко да се љути, брзо ће. У Прагу су улице већином тесне, мало је булевара. Задржао се не више од 10 минута.

Углавном, за тако кратко време постао је ударна вест. Саобраћај у Прагу, после 25 година, још од Плишане револуције, поново је паралисан. Како трамваји нису могли да прођу, блокирали су све побочне улице где су се направиле дугачке колоне аутомобила. Све је стало. Зато су врло брзо стигли полиција, паук за одношење возила и ватрогасци, а амбулантна кола су одвезла нашег старијег суграђанина везаног на носилима.

„Мом оцу није било јасно зашто су га везали за носилку и одвезли комбијем беле боје у зграду сличну болници, када му је срце скроз здраво. Давали су му неке троуглове и кругове да их слаже, да виде да ли може да их споји. Пустили су га тек ујутро из болнице.” То је испричао син нашег старијег суграђанина, док смо Ђоле и ја седели са њим на сплаву у блоку 70. Било ми је пријатно са њима, пио сам већ трећу *шљиву*, а није прошло ни подне.

„Па то је она друга болница”, промрљао је Ђоле. Ја га погледах и обојица спустисмо главе до стола да се смиримо од куљајућег смеха.

Ђоле ме је питао шта нам се највише свидело у Прагу. „То што смо се вратили у Београд”, одговорио сам му. Није ме разумео. Праг је град из снова. Културни људи, чисте улице, није као код нас све хаотично, без правила и реда.

Изашли смо са сплава. Боле и син нашег старијег суграђанина из приче питали су ме зашто идем према марини, тамо нема паркинга. Где сам паркирао аутомобил? „Па на травњаку, нормално“, мирно сам им одговорио. Боле се насмејао и поновио моје речи: „На травњаку, нормално.“ Обојица су ме напали да не чувам наш град, не поштујем прописе и да се понашам бахато. Завртели су главом, махнули разочарано, али су ме ипак поздравали.

Хтео сам да им објасним шта значи то „нормално, на трави“, али нисам могао јер сам се тетурео према свом аутомобилу, једва отварајући уста због оне три *шљиве*. Мора да постоји место у Београду где могу да паркирам аутомобил испод дрвета на травњаку, а најлепше је близу обале, као у Грчкој, када се иде на плажу. Зар се у том тренутку човек не осећа лепо и слободно? Никома не морају да се полагају рачуни. Па онда, у повратку, са реке, скидаш папуче, ходаш мало по трави и босоног улазиш у ауто и масираш стопалима папучицу гаса. Мора да постоји место за човека, негде у граду, где не постоје крута правила, то сам хтео да им кажем, али нисам могао јер ми је доња вилица постала тешка. Чим видим реку, ја се осећам слободно, ту нема правила, па ни за паркирање.

До прошлог лета, док ми се није распао глисер ручно рађен у Панчеву, возио сам своју децу и њихове другаре из блока по Сави. Зауставим глисер на горњем шпицу Аде Међице, бацим сидро и деца почну да скачу у реку, а богами и ја, па чекам иза чамца да неко дете не одвуче водена струја која је ту баш јака. Вриште, гурају се, мало се расеку на металне мердевине, али ништа не смета, залепим фластер и хоп, скачу поново!

Глисер је направљен са високим прамцем, предвиђен је за море, али никада га тамо нисам одвезао јер ми је најлепше било овде. Имао сам три прслука, деце на чамцу увек преко 6, дозвољен број путника у пловидбеној дозволи – 5. Увек бацим поглед на корито чамца, које се полако пунило, па када вода дође близу акумулатора, дижем сидро полако, да не би пукло, као што ми се једном десило, палим мотор и назад у марину. Деца вриште, хоће још да скачу, мало им је два сата, мокри су, већина није понела одећу да се пресвуче, и док пловимо назад, смеју се и ударају даскама за пливање, мокрим мајицама и пешкирима. Док управљам кормилом, посматрам свог тада шестогодишњег сина који у испрљаним белим гаћама хода по ивици чамца, држи се својим танким прстићима за ивицу кабине, а изнад његове кратко ошишане главе црвени се сунце изнад Срема. Прошло је седам поподне, а августовски ваздух је и даље загушљив, топао. Аутомобил нас чека паркиран на трави, испод дрвета, поред марине. Улазимо у ауто, деца између себе деле суве пешкире и мајице, а ја босоног возим до нашег блока.

Праг, други чин

Све је културно и пријатно у Прагу. Свуда околу су Сочуване улице и зграде из 18, 19. и почетка 20. века, китњасте скулптуре лавова и огромних, снажних витезова на главном мосту који води до тврђаве. Гужва на мосту, пуно туриста. Крај априла, потрефили се истовремено православни и католички Ускрс. Прелазимо преко моста и пењемо се степеницама до дворца на брду који се налази преко пута реке Влтаве.

Ту су столовали племићи који су управљали Чешком. Њихово порекло је било немачко, хабзбуршко, уосталом као и у другим монархијама, укључујући и оне на Балкану, у Румунији, Бугарској, Грчкој.

У једном делу дворца налазе се фотографије из периода немачке окупације. Гледам једну на којој војнички вод испред дворца дочекује СС официра (Рајнхард Хајдрих) у отвореном ауту. Није прошло два месеца, а на њега је извршен атентат од стране Чеха Јана Кубиша и Словака Јозефа Гапчика, обучених у Британији. После су се скривали у православној цркви Светог Ђирила и Методија. Ту су и убијени. Иако су Чеси Словени, на њих се није примењавало правило као у Србији: за једног Немца 100 домаћих. Ово је била средња Европа, део некадашње Аустроугарске, а ми смо били само далеки Балкан, Африка, Азија, било шта.

Зато сада схватам да је било природно што је Хавел, писац и председник Чешке, тражио бомбардовање Србије. За њега је Србија далека земља дивљака и ништа више. А сигурно зна и сећа се да смо у Београду, у позоришту приказивали његове комаде када је био забрањиван у Чешкој. Штитили смо га и протестовали због забрана слободе изражавања у његовој земљи.

Дворац и паркови са једне стране реке, а са друге стране град. Нико ту никоме није веровао. Тако је свугде било у средњој Европи, готово да можете по томе препознати одредницу *средња Европа*. На пример: Будимпешта. Са једне стране је дворац у Будиму, а са друге стране је народ у Пешти. И у Љубљани је слично, само је уска котлина.

У Загребу нема реке у центру, али је био подељен на доњи град где је живео пук, народ, и горњи град,